

Whiskyresan 14–15 januari 2023

Väder: Regn på morgonen när vi lämnade Växjö. Uppehåll från 07.00 och en del solglimtar under dagen. Återigen regn från 18-tiden och under natten. Temperaturen varierade knappt utan höll sig på +4-5 °C med frisk vind från SV (upp till 15 m/s), Vinden höll i sig under söndagen. Uppehåll från tidig morgon fram till 17-tiden. En del solglimtar även under söndagen. Temperaturen från +4° sjunkande till +2°.

Lokaler: 14/1 Förslöv (F), Sandön (S), Lunds reningsverk (L), Krankesjön (K), Vombs ängar (VÄ) och därefter transport till Skåne Tranås (ST) via Sjöbo och Tomelilla. 15/1 Transport till Vitemölla (VM) via Sankt Olof och Kivik (sempla), Yngsjö (Y), Äspet (Ä) samt Vesan (V) utanför Sölvesborg. (ER) = längs vägen

Vi som var med: Anders & Eva B under lördagen, Jan B, Jan F, Roger J, Ola B, Olle B, Anders L, Staffan J, Per F, Carina R, Göran C, Per-Stefan H och Anders G. Provning på hemmaplan Anette & Per samt Per-Sture och Anders & Eva B.

Äntligen var vi tillbaka i gamla rutiner med övernattnin g nere i Skåne Tranås. Efterlängtad!! Väckarklockan var ställd på 04.20 men jag vaknade strax före och drog i gång med att packa mat och annat. Olle och Staffan anslöt nere vid min dörr så att vi kunde fylla bussen och komma i väg vid 05.40. Vi hade fått en silverfärgad Mercedesbuss och de är lite mer svårpackade då bagageutrymmet är mindre än i Renault och Volkswagen. Vi löste dock det hela och kunde få in allt bagage när vi lämnade Växjö vid 06.10. Det småregnade fortfarande när vi samlades på parkeringsplatsen vid Hjortsbergarondellen. Tre fordon tog sikte söderut och av och till under färden så kom det en del småskurar, men när vi steg ur bussen på idrottsplatsen i Förslöv så hade regnet upphört, vinden var dock frisk. Årskryssandet hade redan börjat i bussen med råkor, röda glador och en turkduva. Efter en del väntande så dök trupialen upp och visade sig fint för oss. Väldigt vacker fågel och givetvis ny för whiskyresan då det är första fyndet i Sverige.

När den var klar så väntade fika vid Sandön och förhoppningsvis lite mer fågel. Så blev också fallet även om vattenståndet var väldigt högt. Vi konstaterade redan på färden dit att det fanns mycket gäss kvar i Skåne den här milda vintern. Vid Sandön fanns det bland annat storspov, strandskata och smådopping. På vägen ner mot Lund såg Carina en trana vilket också är en ny art för resan. Nu blev det besök på en ny lokal också i form av Lunds reningsverk. Där fanns ju en blåvingad årta sedan flera veckor. Den hittade vi också efter en stunds letande och den visade sig fint vid flera tillfällen rätt om den under större delen av tiden uppehöll sig inne i vegetationen längs strandkanten. Det var gott om fågel i dammen med bläsänder, snatteränder, vigg, rörhönor och en rufsig skedandshanne. Även en sparvhök visade upp sig för oss.

Silvåkratornet vid Kranskesjön bjöd in till dagens andra fika. Från tornet kunde vi spana in mycket fågel. Bland viggas och brunänder låg de två rädhuvade dykänderna och bland storskrakarna också några salskrakar. Ägretthäger samt ett par blå kärrhök visade upp sig. På tättingsidan noterades rödhake, gärdsmyg, stjärtmes och en stor flock grönsiskor samt en väldigt vacker varfågel. På vägen till Kranskesjön kunde vi notera 10 vita storkar på en åker efter Veberöd. När vi sedan passerade Vombs ängar på väg mot Sjöbo och Skåne Tranås såg vi 10 ägretthägrar.

Kvällens whiskyprovning kändes lyckad och när det gäller maten blev det en sillmacka med vidhängande tillbehör, en whisky i vardande från Kvänum, chili con carne och en fruktsallad.

Efter städning av köket och storstugan kom vi iväg vid 10.30 på söndagen. Kurs mot Kivik för semlan. På en åker alldeles intill vägen stod två vita storkar. Vacker vindlande väg med härlig utsikt över Hanöbukten. Konditoriet i Kivik var till salu men de lyckades ändå leverera 13 semlor till oss. En stor flock med sidensvansar flög över och de satt i några träd längs stora vägen när vi lämnade för Vitemölla. Havet låg ganska lugnt då vinden kom från sydväst. Där kunde artlistan utökas med bland annat alfågel, sjöorre, småskrake och svarthakedopping.

Nästa stopp blev vid bron över Helgeå utanför Yngsjö. Dessförinnan hade några spanat in spetsbergsgås på fälten. I vassområdet fanns en övervintrande brun kärrhök rapporterad. Många änder i rörelse, främst gräsänder, men också några gäss. Johan upptäckte en gammal kungsörn som låg och kretsade sydväst om oss. Ganska långt håll men alla kunde se den. Strax efter kom den bruna kärrhöken flygande och gick ner i höjd så att alla kunde se den fint mot vassen innan den landade. Svårbestämd ålder, men en del unga fåglar har ljusa partier på vingarnas ovansida likt adult hona. Dessa partier liksom hjässan bleknar från orangegult i september till blekt gul under hösten våren. Därför är det rimligt att bestämma den till 2K-fågel då även det smala ljusa bandet längs täckarspetsarna var synligt. Lärorikt och en mycket udda observation i januari som kostade på i snålblåsten från sydväst.

Dags för Äspet där vi fikade och njöt av årets första semla. En flock med vinterhämling registrerades under fiket. I lagunen låg det gravänder, snatteränder, viggas och en bergandshanne. På en stolpe satt en stare och flera ängsbiplärkor flög upp när vi vandrade längs lagunens strand. Innan vi åkte plockade Johan in en gammal dvärgmåsa ute på havet. Här lämnade Per-Stefan och Anders G för Alvesta och Göran för Malmö. Per, Carina och Johan dröjde sig kvar och gick ut på stranden där de kunde se mer av dvärgmåsen samt också utöka artlistan med snösparv och sävsparv. Vi i bussen åkte mot Sövesborg och ut på Vesan för att spana efter den stora flock med bergfinkar på 1.4 miljoner som rapporterats helgen före. Ingen lycka på den fronten men väl en tofsvipa att föra till artlistan. Vägen hem flöt fint och utan sensationer. Några stjärntmesar flög över och när vi rullade in i Växjö strax före 17.00 så hade det blivit mörkt. En dryg timme senare vid 18.15 kunde jag börja packa upp efter att buss och passagerare var avlämnade.

Stort tack till *Per-Stefan* som sköter vår hemsida på adress: skaneres.a.digipixel.se. Nästa års resa är inplanerad till **helgen 13–14 januari 2024**, men innan dess hinner vi kanske med en sommarresa till Ven.

Nedan följer **artlistan över observerade fåglar**. Det blev fem för resan nya arter vilket får betecknas som en väldigt god utdelning. Det är första gången vi ser *blåvingad årta*, *rödhuvas dykand*, *brun kärrhök*, *trana* samt *baltimoretrupial*. Blåvingad årta är t.o.m. 2020 observerad 30 ggr i Sverige medan motsvarande siffra för rödhuvad dykand är mer än 100 fynd och det är första gången baltimoretrupial ses. Det är mycket ovanligt med övervintrande brun kärrhök i Sverige så det får också ses som en mycket anmärkningsvärd observation. Totalt har vi nu noterat **171 arter på 23 års resor**, ganska så imponerande med tanke på att det handlar om januari. Om ni tycker att artlistan kommer i lite annorlunda ordning så har jag bara följt den nya systematiken. Lite konstigt blir det. Årets lista rusade till 92 arter vilket är den klart högsta noteringen under de 23 åren.

Artlista Σ 92 arter

01. Vitkindad gås	PNC	22. Knipa	PNC
02. Grågås	PNC	23. Salskrake	K
03. Sädgås	PNC	24. Småskrake	VM
04. Spetsbergsgås	Y	25. Storskrake	S, K
05. Bläsgås	S, K	26. Fasan	L
06. Knölsvan	S, L	27. Tamduva	PNC
07. Sångsvan	ER	28. Skogsduva	1 Rögle
08. Gravand	11 Ä	29. Ringduva	PNC
09. Blåvingad årta	1 hanne L	30. Turkduva	1 F
10. Skedand	1 hanne L	31. Rörhöna	4 L
11. Snatterand	L, Ä	32. Sothöna	L, K
12. Bläsand	L	33. Trana	1 ER
13. Gräsand	PNC	34. Smådopping	S, L
14. Kricka	PNC	35. Skäggdopping	PNC
15. Rödhuvad dykand	2 hannar K	36. Svarthakedopping	VM
16. Brunand	K	37. Strandskata	2 S
17. Vigg	PNC	38. Tofsvipa	V
18. Bergand	1 hanne Ä	39. Storspov	S
19. Ejder	S	40. Skrattmåsa	PNC
20. Sjöorre	VM	41. Dvärgmåsa	1 ad Ä
21. Alfågel	VM	42. Fiskmåsa	PNC

43. Gråtrut	PNC	68. Entita	ST
44. Havstrut	PNC	69. Blåmes	PNC
45. Sillgrissla	1 S	70. Talgoxe	PNC
46. Storlom	1 S	71. Stjärtmes	K, ER
47. Vit stork	10 + 2 ER	72. Kungsfågel	Ä
48. Storskarv	PNC	73. Gärdsmyg	K
49. Gråhäger	PNC	74. Nötväcka	ST
50. Ägretthäger	1K, 10 VÄ	75. Stare	1 Ä
51. Kungsörn	1 ad ST, 1 ad Y	76. Koltrast	PNC
52. Sparvhök	1 L	77. Björktrast	PNC
53. Brun Kärrhök	1 2K Y	78. Rödhake	K
54. Blå kärrhök	1 par K	79. Gråsparv	PNC
55. Röd glada	PNC	80. Pilfink	PNC
56. Havsörn	PNC	81. Ängspiplärka	Ä
57. Ormvråk	PNC	82. Bofink	F
58. Större hackspett	1 Ä	83. Bergfink	F
59. Tornfalk	1 S, ER	84. Stenknäck	ST
60. Varfågel	1 K	85. Domherre	PNC
61. Skata		86. Grönfink	F
62. Kaja		87. Vinterhämpling	Ä
63. Råka		88. Grönsiska	K
64. Kråka		89. Snösparv	1 Ä
65. Korp		90. Gulsparv	PNC
66. Sidensvans	Kivik	91. Sävsparv	2 Ä
67. Tofsmes	Ä	92. Baltimoretrupial	1 F

Lite om whiskyn

Vi fortsatte på temat nya destillerier och det blev fem sådana i år. Linkwood har vi testat en gång förut och High Coast blev den första svenska whiskyn vi provade. Genom åren har vi provat whisky från 67 skotska destillerier. När det gäller Springbank så producerar ju de tre olika varumärken av maltwhisky – Springbank, Hazelburn samt Longrow. Här har jag då endast räknat det som ett destilleri även om vi har provat alla tre varumärkena. Samma sak gäller för Tobermory som ju också producerar Ledaig. Följande varumärken har vi provat mer än en gång (siffran inom parentes anger hur många gånger): Alt-a-Bhainne (2), Ardbeg (2), Ardmore (2), Balvenie (2), Benromach (5), Bladnoch (2), Bruichladdich (2), Craigellachie (2), Dalmore (2), Deanston (2), Glengoyne (3), Glenmorangie (2), Glen Scotia (4), Hazelburn (2), Highland Park (2), Ledaig (2), Linkwood (2), Longrow (3), Mortlach (2), Springbank (2) och Talisker (2). Vi har dessutom provat 3 irländska, 2 japanska samt då årets svenska. Vi har även provat The Great 1890's som var en blended malt av troligen Glenlivet och Macallan samt Port Askaig 16y som förmodligen innehåller whisky från Caol Ila. Summerar vi detta så får vi fram att vi under de 23 åren har provat 102 olika whiskysorter. Vi spräckte alltså 100-vallen i år! Vi kan också konstatera att årets lina innehöll endast en destilleributeljering, övriga kommer från oberoende buteljerare. Antalet oberoende buteljerare har ökat under de senaste åren och i dag släpps många intressanta buteljeringar av dessa. Det märks också att priserna på whisky har skjutit i höjden. Det här var den dyraste provningen vi haft och ändå fanns där inte med någon äldre whisky. Åldern varierade enbart från 9 – 13 år.

Årets provning

Whisky nr 1: *Mannochmore* släppt av buteljeraren Fable Whisky. En typisk 13-årig buorbongrad Speysidewhisky. Stor sötma och fruktighet, aprikos och röda äpplen. Mycket lättdrucken och njutbar och får 8,5p. Mannochmore är ett ungt destilleri grundat 1971 och systerdestilleri till det nästan 100 år äldre Glenlossie. Destilleriet ägs av Diageo och tillsammans producerar de två destillerierna cirka 10 miljoner liter per år. Destillerierna är tyvärr inte öppna för besök. Nästan allt går till blendindustrin och de enda officiella buteljeringarna är i serien Flora & Fauna som Diageo ger ut för de destillerier som saknar egna buteljeringar. Serien går tyvärr inte att få tag på i Sverige, utan får sökas utomlands, men buteljeringen av Mannochmore är 12 år och buteljerad vid 43 %. Det finns dock ganska gott om buteljeringar hos de oberoende buteljerarna av Mannochmore, inte minst från Gordon & Macphail. De båda destillerierna ligger mitt ute på landsbygden en mil sydsydväst om staden Elgin, som är den största tätorten i Speyside. Här ligger också buteljeraren Gordon & Macphail, som genom sin lokalisering har mycket goda förbindelser med de flesta destillerierna i Speyside. Fable Whisky är ett nybildat företag grundat 2020.

Whisky nr 2: *Fettercairn*, buteljerad av Claxton's, är också den en 13-årig buorbongrad whisky men från området Eastern Highland. Det ligger mer eller mindre mitt emellan de två stora städerna Dundee och Aberdeen. Klart mindre sötma än Mannochmore, mer kompakt men komplex med toner av blodapelsin. Fodrar lite mer av konsumenten än nr 1, men ger man den tid upptäcker man mycket som är tilltalande. Får 9 p på den 10-gradiga skalan. Fettercairn grundades 1824 av Sir Alexander Ramsay, en av de som varit pådrivande i den nya skattelagstiftningen Excise of Acts som kom 1823. Det köps sedan av släkten Gladstone som äger det under många år. I dag ingår det i gruppen Whyte and Mackay som ägs av företaget Emperador. Whyte and Mackay äger också destillerierna Jura, Tamnavulin, Dalmore samt graindestilleriet Invergordon. Fettercairn ligger i utkanten på den lilla tätorten med samma namn, som ligger en bit från stora vägen vid foten av bergskedjan Grampian Hills. Det producerar drygt 2 miljoner liter per år varav det mesta går till blend. Det finns flera destilleributeljeringar att köpa. En unik detalj för destilleriet är att man sprutar kallvatten på

utsidan av spritpannorna under destillation. Tanken är att nedkylningen skall skapa mer återreflux som i sin tur ger mer kopparkontakt. Det bidrar till att göra råspriten mer fruktig och destilleritypiskt skall vara tropiska frukttoner. Destilleriet har ett trevligt besökscentrum. Claxton's är en ganska stor oberoende buteljerare med eget lagerhus utanför staden Dumfries i sydvästra Skottland nära gränsen till England. Genom sitt lagerhus har de möjligheter att laborera en del med sina utgåvor där fokus ligger på Single Malt vid fatstyrka.

Whisky nr 3: *Linkwood*, en 9-årig whisky från Speyside lagrad på 1st fill Sherry Cask, från buteljeraren Adelphi. Det är en av de större och äldre buteljerarna med ett mycket gott rykte. De har byggt destilleriet *Ardnamurchan* som invigdes 2015. Det ligger i västra Skottland långt ut på en halvö en bit norr om staden Oban. Linkwood ligger i den sydöstra utkanten av Elgin och ägs i dag av Diageo. Det är ett gammalt destilleri grundat 1821 och det har ett mycket bra rykte hos blenders för sin smakrika och fruktiga whisky. Precis som Mannochmore finns det endast en buteljering i serien Flora & Fauna att tillgå från destilleriet. En 12-åring som vi provade tillsammans med fem andra whiskies från serien år 2013. Men även Linkwood är väl representerat hos de oberoende buteljerarna. Råspriten får sin karaktär genom att man satsar på en klar vört med lång jästid samt en lång destillationstid där man tillåter de fruktiga estrarna vid hög alkoholhalt samt en del finkeltoner vid den lägre gränsen. Whiskyn vi provade var mycket tilltalande med komplexa frukttoner, härligt balanserad sötma och lång eftersmak. Den får en stark nia, 9!

Whisky nr 4: *Glen Elgin*, 11 år gammal med en finish på ett Madeirafat, buteljerad av James Eadie Ltd. En ganska ny buteljerare som skaffat sig ett gott rykte väldigt snabbt. Firman grundades av Rupert Patrick som är femte generationen efter James Eadie. Sistnämnde var en köpman, blender och buteljerare verksam i mitten på 1800-talet. Rupert har i dag lyckats återskapa blenden Trade Mark X från originalreceptet som fanns bevarat inom familjen. I övrigt riktar de in sig på small batches eller single cask skotsk whisky, vilket whiskyn vi provade är ett exempel på. Glen Elgin grundades 1898 och var det första nya destilleriet på 1900-talet då de började destillera i maj månad 1900. I dag är det ett av Diageos destillerier och det är en av basmalterna i blenden White Horse. Det finns en 12-årig destilleributeljering, som numera inte går att köpa i Sverige, utan får sökas utomlands eller på Tax-free. Annars går det mesta till blendindustrin. Destilleriet har inget besökscenter och ligger cirka en mil rakt söder om Elgin. Det ligger en liten bit från stora vägen och man uppmärksammar det inte om man inte vet om att det finns. Det har en kapacitet på 2,7 miljoner liter per år. Whiskyn vi provade är snäll med tilltalande toner av frukt och sötma, kanske lite anonym. Den får en svag åtta och en halv, 8,5?.

Whisky nr 5: *Loch Lomond*, en 12-årig whisky designad av golfaren Louis Oosthuizen tillsammans med chefsblendern Michael Henry, buteljerad av destilleriet. Whiskyn buteljerades i slutet på 2022 och då var det 12 år sedan Oosthuizen vann British Open. Det betyder att whiskyn destillerades samma år som Oosthuizen vann. Destilleriet är sedan några år officiell sponsor för British Open och de har också släppt en whisky designad av den golfande skotten Colin Montgomerie. Whiskyn är trevligt fruktig med lätta röktoner och de karakteristiska tonerna av björnklist/granskott som man kan hitta i Loch Lomond. Bra komplexitet och en klar nia, 9. Destilleriet ligger strax söder om Skottlands största insjö Loch Lomond. Det grundades 1965 av Littlemill Distillery Company (numera nedlagt) och är det destilleri i Skottland som har störst variation på olika typer av pannor för destillering. Vilket gör att de kan destillera många typer av whisky och då även grain whisky som används till deras blends. Produktionen består av 5 miljoner malt whisky samt 18 miljoner grain whisky per år, vilket gör det till ett av Skottlands största. Det har tidigare haft ett lite skamfilat rykte men har under deras "nye" (10 år) chefsblender byggt upp ett mycket bättre renommé. De har dessutom en bra prisbild på sina produkter. Det tillhör i dag Loch Lomond Group där även Glen Scotia och det nedlagda Littlemill ingår. Tyvärr finns det inget besökscenter.

Whisky nr 6: *High Coast*, en 10-årig rökig whisky, buteljerad av Magni Spirits ingående i serien Part nan Angelen som PNA XX. High Coast hette tidigare Box men fick byta namn då det amerikanska företaget med varunamnet Compass Box tyckte att det gick att blanda ihop Box med deras produkt. Compass Box är en kvalitetsblend med höga priser. Namnet Box tog man sig då det funnits en lådfabrik i de lokaler där destilleriet ligger, men bytet till High Coast känns inte som något nedåt byte. High Coast grundades år 2010 och är det fjärde äldsta destilleriet i Sverige tillsammans med Smögen Whisky. De som är äldre är Mackmyra, Hven och Gammelstilla. Destilleriet har en chef som är bördig från Växjö, Roger Melander. Han är en av initiativtagarna till den öl- och whiskymässa som hållits i Växjö under många år. Whiskyn vi provade destillerades 2011 och 2012 och buteljerades på våren 2022. Den är alltså den 20:e buteljeringen i serien PNA där vi tidigare har provat sex olika buteljeringar. Mannen bakom serien är den gamle chefsblendern på Systembolaget Folke Andersson Den här whiskyn är väldigt komplex med tydlig rök dock inte av Islaykaraktär. Mycket välsmakande och behaglig som en post-dinner malt. Det som talar lite emot är priset på 1 500 kr för en 10 år gammal whisky. Det tycker jag är högt och det drar ner betyget. Det blir ändå en svag nia, 9?. Hade priset varit lite mer rimligt kring drygt 1 000 kr hade jag höjt den till en stark nia.